Dane ZUS za 2025 r. pokazuj? zmian? trendu w podziale opieki nad dzie?mi

Zak?ad Ubezpiecze? Spo?ecznych odnotowuje, ?e ro?nie udzia? ojców korzystaj?cych z zasi?ku macierzy?skiego, szczególnie w ramach urlopu rodzicielskiego. Rozwi?zania wprowadzono w Polsce w zwi?zku z wdro?eniem unijnej dyrektywy work-life balance.

Urlop ojcowski i urlop rodzicielski – stabilne i rosn?ce zainteresowanie

Prawo do urlopu ojcowskiego jest wy??cznym i samodzielnym prawem ojca niezale?nym od uprawnie? matki dziecka. Ten szczególny urlop jest uprawnieniem osobistym pracownika ojca i nie mo?e zosta? przeniesiony na inn? osob?, np. matk? dziecka. Przys?uguje te? ojcom adopcyjnym.

Urlop ojcowski mo?e trwa? do 2 tygodni, nie d?u?ej jednak ni? do uko?czenia przez dziecko 12. miesi?ca ?ycia, natomiast przy adopcji – do up?ywu 12 miesi?cy od dnia uprawomocnienia si? postanowienia orzekaj?cego przysposobienie (jednocze?nie nie d?u?ej ni? do uko?czenia przez dziecko 14. roku ?ycia). Urlop ojcowski mo?na wykorzysta? jednorazowo w ca?o?ci (2 tygodnie), albo dziel?c go na dwie równe cz??ci (po 1 tygodniu).

Wysoko?? zasi?ku macierzy?skiego za okres urlopu ojcowskiego wynosi 100% podstawy wymiaru zasi?ku.

O urlop nale?y wyst?pi? do swojego pracodawcy. Wniosek w postaci papierowej lub elektronicznej powinien by? z?o?ony w terminie nie krótszym ni? 7 dni przed rozpocz?ciem korzystania z urlopu. Pracodawca musi uwzgl?dni? z?o?ony w odpowiednim terminie i kompletny wniosek pracownika w sprawie udzielenia urlopu ojcowskiego. Je?eli pracownik z?o?y wniosek o urlop ojcowski z naruszeniem 7-dniowego terminu, czyli np. tylko z 3-dniowym wyprzedzeniem, pracodawca ma prawo nie uwzgl?dni? wniosku.

Urlop rodzicielski – wi?cej tygodni urlopu i nowy podzia? mi?dzy rodzicami

Wymiar urlopu rodzicielskiego zmieni? si? od 26 kwietnia 2023 r. w wyniku nowelizacji Kodeksu pracy wdra?aj?cej dyrektyw? (UE) 2019/1158 w sprawie równowagi mi?dzy ?yciem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów.

??czny czas trwania urlopu rodzicielskiego zosta? wyd?u?ony:

- do 41 tygodni – je?li urodzi?o si? lub rodzina przyj??a na wychowanie jedno dziecko,
- do 43 tygodni – je?li urodzi?o si? lub rodzina przyj??a na wychowanie dwoje lub wi?cej dzieci jednocze?nie.

Rodzice dzieci, które maj? za?wiadczenie „za ?yciem”, maj? prawo do d?u?szego urlopu rodzicielskiego – nawet do 65 tygodni – je?li przy jednym porodzie urodzi?o si? jedno dziecko lub 67 tygodni – je?li przy jednym porodzie urodzi?o si? dwoje lub wi?cej dzieci.

9 tygodni wy??cznie dla drugiego rodzica – zasada „use it or lose it”

Phoca PDF

Kluczow? zmian? wprowadzon? w 2023 r. jest 9-tygodniowa, nieprzenoszalna cz??? urlopu rodzicielskiego, przys?uguj?ca ka?demu z rodziców indywidualnie. Tego prawa nie mo?na przekaza? drugiemu z rodziców. Je?li uprawnienie to nie zostanie wykorzystane, przepada.

W praktyce oznacza to, ?e:

- ka?dy z rodziców ma wy??czne prawo do 9 tygodni urlopu rodzicielskiego,
- rodzice nie mog? si? podzieli? t? cz??ci? urlopu.

Prawo do nieprzenoszalnych 9 tygodni urlopu rodzicielskiego przys?uguje zarówno pracuj?cej matce dziecka, jak i pracuj?cemu ojcu, a pozosta?ym wymiarem urlopu, tj. 23 albo 25 tygodniami rodzice dziecka mog? podzieli? si? wg swojego uznania. To rozwi?zanie ma zwi?kszy? udzia? ojców w opiece nad dzie?mi i jest jednym z g?ównych mechanizmów promowanych przez dyrektyw? work-life balance. Zasi?ek macierzy?ski za okres tych 9 tygodni urlopu rodzicielskiego wynosi 70% podstawy wymiaru zasi?ku. Jest jednak wyj?tek. W sytuacji, gdy matka dziecka, nie pó?niej ni? 21 dni po porodzie, z?o?y wniosek o wyp?at? zasi?ku macierzy?skiego za okres urlopu macierzy?skiego i urlopu rodzicielskiego w pe?nym wymiarze, wysoko?? zasi?ku b?dzie wynosi? 81,5% podstawy wymiaru zasi?ku.

Jak wnioskowa? o zasi?ek macierzy?ski za okres urlopu rodzicielskiego

Wniosek o przyznanie urlopu rodzicielskiego sk?ada si? podobnie jak wniosek o urlop ojcowski, ale z wi?kszym wyprzedzeniem, tj. nie pó?niej ni? 21 dni przed rozpocz?ciem korzystania z tego urlopu. Przepisy przewiduj? tak?e mo?liwo?? rezygnacji z urlopu rodzicielskiego. Aby podj?? prac?, trzeba z?o?y? pisemny wniosek na 21 dni przed jej rozpocz?ciem. Pracodawca powinien uprzednio wyrazi? zgod? na powrót rodzica pracownika do pracy.

Zasi?ek macierzy?ski za okres urlopu rodzicielskiego mo?e by?:

- wykorzystany jednorazowo albo
- podzielony na maksymalnie 5 cz??ci.

Ostatnia cz??? urlopu mo?e przypada? do ko?ca roku kalendarzowego, w którym dziecko uko?czy 6 lat, przy czym inne s? zasady, je?li chodzi o dziecko przyj?te na wychowanie. Szczegó?y dost?pne s? na stronie www.zus.pl.

Dane ZUS potwierdzaj? skuteczno?? unijnych rozwi?za?

Celem dyrektywy work-life balance by?o m.in. zwi?kszenie udzia?u ojców w opiece nad dzie?mi oraz u?atwienie kobietom powrotu na rynek pracy. Dane ZUS za 2025 r. pokazuj?, ?e nowe rozwi?zania – zw?aszcza wy??czna cz??? urlopu dla drugiego rodzica – realnie wp?ywaj? na decyzje rodzin i prowadz? do stopniowej, ale trwa?ej zmiany modelu korzystania z urlopów rodzicielskich w Polsce.

?rod?o: www.zus.pl

Phoca PDF